

ÚLOHA VEŘEJNÉ SPRÁVY PŘI REALIZACI FINANČNÍHO PRÁVA

JAN NECKÁŘ

Katedra finančního práva a národního hospodářství, Právnická fakulta,
Masarykova univerzita, Brno, Česká republika

Abstract in original language

Příspěvek se zabývá úlohou veřejné správy při realizaci finančního práva. Veřejná správa jako významná součást veřejného sektoru, producent i produkce veřejných statků, závisí na úrovni veřejných financí regulovaných normami finančního práva. Mocenské ovlivňování těchto vztahů je realizováno metodami a formami veřejné správy, jejichž cílem je zajištění materiálních prostředků pro fungování produkce veřejných statků v dostatečném množství. Realizace této funkce veřejné správy je označována za finanční správu.

Key words in original language

Veřejná správa; finanční právo; Finanční správa; Metoda; Funkce; Produkce.

Abstract

The paper deals with the role of public administration in the implementation of financial law. Public administration as a major component of public sector, producer as well as a production of public goods, depends on the level of public finance regulated by financial law. Influences of these relationships are realized by methods and forms of public administration, aimed at ensuring the material resources for the operation of the production of public goods in sufficient quantities. Implementation of this function of public administration is called financial administration.

Key words

Public administration; Financial law; Financial administration; Method; Function; Production.

1. ÚVOD

Všechny oblasti fungování a života společnosti se dotýkají ve větší nebo menší míře zvláštního druhu společenských vztahů – financí, jejichž hlavním účelem je opatření peněžních prostředků pro zabezpečení materiální základny jako předpokladu a potřeby dalších účelových činností.

Veřejné finance jako jedna ze složek veřejných financí vznikají, se rozvíjejí a zanikají s postulátem zajištění fungování produkce veřejných statků veřejným sektorem. Současně platí, že veškerá veřejná moc je přímo závislá a odkázaná na objem veřejných peněz. Veřejná správa jako významná součást veřejného sektoru, producent i produkce veřejných statků, závisí na

úrovni veřejných financí. Veřejné finance vyžadují zvláštní pozornost ze strany veřejné moci, jakož i celá škála soukromých financí a jiných společenských vztahů, které mohou ovlivnit fungování veřejných financí. Mocenské ovlivňování těchto vztahů je realizováno metodami a formami veřejné správy, jejichž cílem je zajištění materiálních prostředků pro fungování produkce veřejných statků v dostatečném množství. Realizace této funkce veřejné správy je označována za finanční správu.¹

2. VEŘEJNÁ SPRÁVA

Veřejnou správou je ve společnosti zorganizované ve stát označována správa věcí veřejných, realizovaná jako projev výkonné moci ve státě. Charakteristické pro tuto výkonnou moc je, že se jedná především o veřejnou moc, jíž je nadán v první řadě stát sám a dále touto mocí disponují jím aprobované subjekty povolané ke správě veřejných záležitostí.²

Veřejnou moc, jejíž výkon představuje veřejná správa, je dělena na moc státní a zbývající veřejnou moc, která je v určitém rozsahu a z důvodu správy veřejných věcí svěřena subjektům nestátního charakteru. Zejména se jedná o subjekty územní samosprávy. Realizace této zbývající veřejné moci však nemůže být v rozporu s mocí státní.

Na výkonu veřejné správy se za určitých okolností mohou podílet také subjekty se soukromoprávním postavením. Právě z tohoto důvodu je zcela zásadní vymezení a odlišení pojmů veřejná správa a soukromá správa. Veřejná správa jako správa veřejných záležitostí je správou ve veřejném zájmu; subjekty, které ji realizují, ji vykonávají jako právem uloženou povinnost a z pozice veřejnoprávních subjektů. Naproti tomu soukromá správa je správa soukromoprávních záležitostí, je vykonávána v soukromém zájmu soukromými osobami řídicími se vlastní vůlí a sledující vlastní cíle.

Pojem veřejná správa je užíván jak v tzv. organizačním pojetí, kdy se jím rozumí orgány veřejné správy, resp. správní orgány, tak v tzv. funkčním pojetí, kdy jde prakticky o výkon veřejné správy jako výkonu podzákonné a nařizovací činnosti těchto orgánů.³

Rámec veřejné správy vymezený organizačním pojetím je tedy užší než vymezení veřejné správy ve funkčním pojetí, kde jde o veřejnou správu jako

---

¹ Mrkývka, P. In Mrkývka, P. a kol. Finanční právo a finanční správa. 1. díl. Brno: Masarykova univerzita, 2004. s. 107 an.

² Průcha, P. Základní pojmy a instituty správního práva. Brno, Masarykova univerzita, 1998. s. 349. ISBN 80-210-2002-4.

³ Průcha, P. Základní pojmy a instituty správního práva. Brno, Masarykova univerzita, 1998. s. 350. ISBN 80-210-2002-4.

určitou specifickou činnost.⁴ V organizačním pojetí představují veřejnou správu především stát prostřednictvím vlastních orgánů a dále jiné veřejnoprávní subjekty, které jsou představiteli a nositeli veřejné moci. Těmito veřejnoprávními subjekty jsou samosprávné veřejnoprávní korporace (územní i zájmové), které svoji subjektivitu odvozují od státu a veřejnou správu vykonávají svým jménem a ve své působnosti.

Veřejná správa ve funkčním pojetí je tedy výkonnou činností státu jako základního veřejnoprávního subjektu, uskutečňovanou prostřednictvím jeho orgánů, jakož i výkonnou činností dalších veřejnoprávních subjektů, resp. jejich orgánů, spočívající ve správě veřejných záležitostí a realizovanou jako projev výkonné moci ve státě. Svým obsahem se zaměřuje na organizování chodu veřejných záležitostí, resp. veřejných služeb, a na mocenskou ochranu veřejných zájmů. Veřejná správa jako správa státu není však výlučně činností státní povahy, nýbrž je vedle ní doplňována i činností nestátní povahy výkonného charakteru.⁵

3. FINANČNÍ SPRÁVA

Finanční správa je širší pojem než veřejná správa veřejných financí. Za finanční správu sensu largo je považována veškerá činnost, která metodami a formami veřejné správy působí na materiální základ veřejného sektoru včetně dopadu na soukromý sektor. Finanční správa sensu stricto se omezuje na činnost zejména dekoncentrovaných orgánů, co jejichž působnosti spadá realizace výkonné moci při nakládání s veřejnými peněžními prostředky, čímž se finanční správa omezuje pouze na správu veřejných financí.⁶ Vzhledem k provázanosti materiálního základu veřejného sektoru a veřejných financí bývá finanční správa chápána v uvedeném pojetí sensu largo.

Finanční správa je realizována dvěma činnostmi – činností finanční a činností správních.

Finanční činnost se skládá z distribučních činností, jejichž cílem je shromažďování veřejných financí ve veřejných fondech, dále z distribučních funkcí zabývajících se primárně výdaji a činnostmi neutrálními. Tyto neutrální činnosti úzce souvisejí s činnostmi distribučními i alokačními, při jejich realizaci ale nedochází ke změně výše prostředků ve fondech.

---

⁴ Průcha, P. Správní právo, obecná část. Brno: Doplněk, 2007. s. 58. ISBN 978-80-7239-207-0.

⁵ Průcha, P. Základní pojmy a instituty správního práva. Brno, Masarykova univerzita, 1998. s. 353. ISBN 80-210-2002-4.

⁶ Mrkývka, P. In Mrkývka, P. a kol. Finanční právo a finanční správa. 1. díl. Brno: Masarykova univerzita, 2004. s. 109.

Správní činnosti jsou děleny na aktivní a pasivní. U aktivních správních činností je předpokladem vykonávání správy nositeli veřejné správy. Pasivní správní činnosti jsou činnosti adresátů veřejné správy při realizaci veřejné správy.

4. ZÁVĚR

Z výše uvedeného lze definovat finanční správu jako soubor finančních a správních činností, v jejichž rámci se uskutečňuje mnoho různorodých společenských vztahů a veřejné finance tvoří pouze jeden z nich.

Literature:

- Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006. 822 s. ISBN 80-7179-442-2.
- Mrkývka, P. a kol. Finanční právo a finanční správa. 1. díl. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 404 s. ISBN 80-210-3578-1.
- Průcha, P. Správní právo, obecná část. Brno: Doplněk, 2007. 420 s. ISBN 978-80-7239-207-0.
- Průcha, P. Základní pojmy a instituty správního práva. Brno, Masarykova univerzita, 1998. s. 349. ISBN 80-210-2002-4.

Contact – email

jan.neckar@law.muni.cz